

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

DOI [https://doi.org/10.58442/3041-1858-2024-30\(59\)-169-182](https://doi.org/10.58442/3041-1858-2024-30(59)-169-182)
УДК 351:328.185

Боголепова Аліна Віталіївна,

здобувачка вищої освіти третього рівня (доктора філософії)
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
кафедри публічного управління і проектного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0003-1669-2518>
avbogolepova@gmail.com

ФАКТОРИ ПОШИРЕННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Анотація. У статті детально досліджуються та висвітлюється ключові фактори існування та поширення корупції в органах державної влади України. Проаналізовано динаміку міжнародного Індексу сприйняття корупції та встановлено, що протягом останніх десяти років цей показник мав тенденцію до поступового покращення, чому сприяло нарощення позитивного іміджу держави в напрямі здійснення антикорупційних реформ на міжнародному рівні, зокрема, підписання Угоди про асоціацію, вироблення Плану дій з візової лібералізації з Європейським Союзом, рекомендація Європейської комісії щодо надання Україні статусу кандидата на вступ. Встановлено, що одним із головних джерел корумпованості суспільства і держави є суспільна криза, що супроводжується високим рівнем зневаги до права, правовим нігілізмом, моральною нестійкістю, а феномен корупції в Україні тісно взаємопов'язаний із політичною системою держави, також визначено основні причини цього, серед яких ключовими є безвідповідальність та недостатній рівень її підконтрольності. Серед інших причин виділено наступні: наявність безлічі бюрократичних дозвільних процедур, заборон на здійснення певного виду діяльності; відсутність належного громадського контролю з боку інститутів громадянського суспільства; відсутність чіткого розподілу компетенції між державними структурами; слабкість антикорупційної політики, вибірковий підхід в роботі антикорупційних органів і політична заангажованість. Наголошено, що розвитку корупції сприяє зростання, а також значна частка тіньової економіки країни. За результатами здійсненого

дослідження та узагальнення виділено шість груп причин та факторів виникнення та розвитку корупції в державних органах країни: фундаментальні або політичні фактори, правові, організаційно-економічні, інформаційні, соціальні та культурно-історичні фактори. Запропоновано перелік першочергових заходів усунення корупції в органах державної влади шляхом реформування взаємопов'язаних між собою систем публічного управління та запобігання корупції.

Ключові слова: запобігання; корупція; орган державної влади; антикорупційні органи; громадянське суспільство; причина; фактор.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми / Statement of the problem. З моменту набуття Україною незалежності корупція є однією держави, її безпеці. Питання, пов'язані з запобіганням корупції, антикорупційної політики, антикорупційного комплаєнсу та іншими подібними темами, вже тривалий час є предметом уваги як науковців, так і практиків як в Україні, так і в міжнародному співтоваристві. Корупція, у будь-яких її проявах, вважається однією з найнебезпечніших проблем сучасного суспільства, і тому Україна, так само як й інші країни, вдається до різноманітних заходів для її запобігання та протидії. Корупція в Україні набула системного характеру і стала самостійною політичною силою, що, у свою чергу, формує потребу у розробці та визначенні потенційних напрямків та інструментарію її усунення та/або мінімізації.

Аналіз (основних) останніх досліджень і публікацій / Analysis of (major) recent research and publications. Аналіз наукової літератури з питань запобігання і протидії корупції показує, що їх досліджували С.Дубенко, Є.Невмрежицький, О.Кальман, І.Калугіна, М.Камлик, М.Лахижа, С.Лазоренко, О.Маркеєва, М.Мельник, В.Мартиненко, Т.Мотренко, Є.Невмержицький, А.Новак, В.Олуйко, О.Прохоренко, М.Погорецький, С.Рогульський, О.Руденко, О.Скочиляс-Павлів, М.Стрельбицький, Р.Тучак та інші. Розвиток законодавчого забезпечення, особливостей та причин виникнення корупції в органах публічного управління проаналізовано в працях таких науковців як І.Ботнаренко, В.Гвоздецький, Д.Михайленко, В.Плекан, Ф.Речанатіні, О.Ткаченко, Н.Шинкаренко та ін. При цьому слід зазначити, що дане питання не втрачає своєї актуальності і потребує подальшого вивчення задля подальшого удосконалення антикорупційної діяльності держав, розробки більш дієвих антикорупційних механізмів та інструментарію, які можуть відрізнятися залежно від країни і факторів поширення корупції.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягає у визначенні та дослідженні факторів поширення корупції в органах державної влади.

Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**: проаналізувати фактори поширення корупції в органах державної влади України, зокрема, визначити причини їх появи та поширення, обґрунтувати потенційні напрями та інструментарій їх усунення та/або мінімізації.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ / THEORETICAL FRAMEWORK

Корупція є доволі складним соціально-політичним явищем, феноменом що тим чи іншим чином існує в кожній країні світу і має походження з глибокої давнини. Корупція, як широко відоме соціальне явище, бере початок із зародження державності і відображає суперечність між недостатністю ресурсів для задоволення власних потреб і прагненням деяких посадових осіб використати власне становище з метою більш повного задоволення особистих потреб та потреб найближчого оточення [1, с. 33]. Значна постійна, не стихаюча увага до корупції пов'язана з тим негативним бекграундом, що вона несе для держави, економіки, кожного громадянина. Вона варіюється від банального хабарництва та шахрайства до великих соціально-політичних перетворень: спотворює людські судження, деформує організаційну культуру бізнесу та державних установ, підриває економічний та політичний розвиток, збільшує бідність, порушує права людини, підмиває цілісність економічних та політичних систем, викликає крайню нерівність, руйнує довіру суспільства до уряду та ринкам і підриває політику в галузі захисту навколишнього середовища та зміни клімату, тощо. Корупція серйозно послаблює державу зсередини та ззовні.

Крім того, корупція зумовлена й тим, що формальні відносини держави з недержавними структурами, закріплені у законах, не забезпечують гідного функціонування системи державного управління та доповнюються неформальними відносинами. Одним із видів таких неформальних відносин і є корупція. Так, Д. Шеклтон вважав, що «поки держава в тій чи іншій формі регулює життя суспільства, вона змушена миритися з певним рівнем корупції» [2, с. 25–37].

Відтак, можна стверджувати, що боротьба з корупцією є одним з найважливіших напрямів публічного управління, який має розпочинатись з визначення причин та факторів, що сприяють її утворенню та поширенню в державі.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Для вирішення поставленої мети використано загальнонаукові методи та підходи, а саме: під час обґрунтування теоретичних аспектів використано методи узагальнення, аналізу та синтезу; під час оформлення та узагальнення проведених досліджень і отриманих результатів використані методи системного, історико-еволюційного та ретроспективного аналізу теоретичного та логічного узагальнення; для аналізу сучасного стану та факторів існування та поширення корупції в органах державної влади використано експертні методи оцінки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Згідно з Індексом сприйняття корупції (CPI) за 2023 рік Україна отримала 36 балів з можливих 100 та зараз займає 104 місце серед 180 країн. Підвищення рівня України на 3 бали стало одним з кращих результатів у світі за минулий рік. Крім того, Україна увійшла до 17 країн, які в цьогорічному CPI показали свій найкращий результат за всю історію. Аналіз динаміки показника Індекс сприйняття корупції за 10 років дозволив визначити позитивну тенденцію та його постійне покращання, а серед найбільш позитивних заходів, що цьому сприяли були здійснення державою вкрай необхідних антикорупційних реформ на міжнародному рівні (наприклад, урядом України було підписано Угоди про асоціацію, вироблено План дій з візової лібералізації з ЄС, рекомендація Єврокомісії щодо надання Україні статусу кандидата на вступ). Серед найбільш проблемних зон антикорупційних реформ залишається формування якісного складу вітчизняних органів та установ, що задіяні в антикорупційній діяльності. У першу чергу це стосується Національного антикорупційного бюро, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Вищого антикорупційного суду, тощо.

Експерти Transparency International Ukraine визначають ключові події, які вплинули на результат:

- ухвалення та реалізація Антикорупційної стратегії та Державної антикорупційної програми (ДАП);
- активізація затримань і розслідувань у топ – корупційних справах;
- проведення більшості державних закупівель через систему Prozorro [3].

Відповідно до результатів соціологічного дослідження, після збройної агресії російської федерації, корупція в Україні станом на 2023 рік залишається на другому місці серед найбільш серйозних проблем. Частка

представників вітчизняного бізнесу, які так вважають, становить 73 %, а частка населення, що дотримується такої думки, становить 71,6 %.

За оцінками населення та бізнесу політична корупція є на найвищому рівні (наприклад, в Уряді чи Верховній Раді України) та є найбільш серйозним типом корупції (населення 76,7 %, бізнес 76,3 %). Другу сходинку посідає корупція в бізнесі (наприклад, при взаємодії бізнесу та чиновників) так вважають 59,4 % населення та 52,6 % представників бізнесу. І на третьому місці повсякденна побутова корупція (наприклад, у школах і лікарнях) так вважають 38,8 % населення та 17 % представників бізнесу.

Майже така сама ситуація була і в 2022 році за даними опитування населення, серед усіх типів корупції найбільш серйозною проблемою респонденти вважали політичну корупцію на найвищому рівні (86,9 % назвали корупцію в Уряді чи Верховній Раді України серйозною або дуже серйозною проблемою). На другому – корупція у бізнесі (з показником 79,6 %), а на третьому – повсякденна побутова корупція (68,7 %) [4].

Згідно з опитуванням для населення найважливішими напрямками, що потребують очищення від корупції в 2023 році, є судова система (51 %), митниця (38 %), державна та комунальна медицина (30 %). У підприємців основними є митниця (58 %), публічні закупівлі робіт і послуг у сфері будівництва, ремонту та утримання автомобільних доріг (33 %), та судова система – (32 %) [5].

На думку населення відповідальними за подолання корупції в Україні є Президент України/Офіс Президента України (47,5 %), Національне антикорупційне бюро України (36,9 %), Верховна Рада України (30,9 %), Національне агентство з питань запобігання корупції (28,3 %), Кабінет міністрів України, міністерства (21,8 %) [5].

Рівень обізнаності серед населення та бізнесу про діяльності антикорупційних органів в Україні залишається досить низьким. Найкраще і представники населення, і представники бізнесу знають про діяльності Національної поліції, а показники інших антикорупційних органів суттєво нижчі. У зв'язку з чим можна вважати, що інформація про діяльність антикорупційних органів є недостатньо розповсюджена серед населення. Багато людей не розуміють, яким чином ці установи функціонують, які завдання вони виконують, та які конкретні заходи приймаються для боротьби з корупцією.

Це може призвести до відсутності довіри до антикорупційних органів та їхньої ефективності, а також до низької активності громадян у співпраці з ними або наданні важливої інформації про корупційні порушення. Таким чином, підвищення рівня обізнаності серед населення щодо роботи антикорупційних органів може бути ключовим елементом у зміцненні

боротьби з корупцією та підвищенні рівня довіри до державних інституцій.

Результати опитування відіграють вирішальну роль у визначенні стратегії та подальшого напрямку антикорупційної діяльності. Ці дані дозволяють аналізувати глибину та розповсюдженість корупційних явищ серед населення та суб'єктів господарювання, виявляти основні причини та механізми поширення корупції, а також визначати пріоритети у протидії цьому явищу.

Врахування поглядів, думок та очікувань громадян та підприємців стосовно антикорупційних заходів дозволяє уряду та антикорупційним органам приймати ефективніші та збалансованіші рішення у сфері боротьби з корупцією. Крім того, результати опитування можуть служити основою для розробки та впровадження програм та ініціатив, спрямованих на усунення корупційних ризиків та покращення антикорупційного клімату в Україні. Врахування думок та поглядів громадян та бізнесу через результати опитування є невід'ємною складовою успішної антикорупційної стратегії та дозволяє забезпечити більш широку підтримку та ефективність у протидії корупції.

Одним із головних джерел корумпованості суспільства і держави є суспільна криза, що супроводжується високим рівнем зневаги до права, правовим нігілізмом, моральною нестійкістю несформованими суспільними цінностями. При цьому корупція породжується безліччю факторів, які можуть мати загальний або специфічний характер, політичну, економічну, правову, моральну та іншу природу.

Феномен корупції тісно взаємопов'язаний із політичною системою держави. Для вітчизняної політичної еліти, на жаль, держава є їх «тимчасовою вотчиною», де головними завданнями перерозподіл важелів та державного бюджету на власну користь, для задоволення власних інтересів. Імовірність виникнення корупції у державному секторі буде високою у тому випадку, якщо державним службовцям надається більша свобода у здійсненні своєї діяльності та прийнятті рішень. Крім того, феномен корупції буде суттєво проявлятися, коли є корумпована правляча еліта (уряд, правляча партія), оскільки він має тенденцію до одночасного поширення в усіх сферах суспільства та груп населення, що призводить до зниження рівня довіри до державних інституцій, закону, влади в цілому і окремо до її представників. Серед основних причин політичної корупції необхідно виділити наступні:

- низький рівень відповідальності або ж повна безвідповідальність вітчизняної виконавчої влади перед законодавчою (представницькою) та

судовою владою, що проявляється у функціонуванні патронажної системи формування державного апарату, за якої призначення на певні ключові відповідальні посади відбувається не через якісні характеристики відповідної особи, а через її близькість («кумівство», родинні зв'язки, тощо) та лояльність до керівництва країни. Окрім цього, такі призначення інколи відбуваються без реального обговорення кандидатури у представницьких органах влади, в тому числі в антикорупційних органах;

- значна кількість різноманітних дозвільних процедур та обмежень для заняття певними видами діяльності;

- низький рівень або ж відсутність дієвого та ефективного громадського контролю за діяльністю відповідних органів державної влади при наявній ілюзорності їх відкритості для суспільства та контролю;

- відсутність чіткого розподілу компетенцій між державними структурами із збереженням певної частки дублювання службових повноважень за умов неналежного ставлення державних службовців до своїх обов'язків;

- неефективність вітчизняної антикорупційної політики за наявної політичної підтримки керівництва країни такого стану речей. Превалювання політичної доцільності, вузькопартійних інтересів та близькості до керівництва при вирішенні питання притягнення корупціонерів до відповідальності за заподіяні корупційні дії проти держави та суспільства;

- вибірковий підхід антикорупційних органів до визначення підозрюваних і політична заангажованість, певна залежність від впливу керівництва держави та політико-владних еліт, представників фінансово-промислових груп і, відповідно, можливість їх використання для переслідування політичних опонентів, конкурентів.

Імплементация корумпованих політичних процесів в суспільну повсякденність відбувається, в тому числі, завдяки тому, що багато колишніх парламентарів, чиновників різного рівня та рангу, працівників правоохоронних органів переходять із державних у приватні структури, де «успішно» використовують не тільки конфіденційну інформацію з попереднього місця праці, а й професійні знання та навички.

Окрему увагу необхідно приділити тіньовому сектору економіки, який:

- з одного боку сприяє розвитку корупції, з іншого боку, активно використовується корупціонерами у власних цілях;

- з одного боку, поєднання інтересів державного апарату і підприємницьких, комерційних структур призводить до формування їхніх ділових відносин поза межами правового поля. З іншого боку,

проникнення у владні та управлінські структури організованої злочинності посилює залежність законодавчої та управлінської діяльності від вузькогрупових, корпоративних, олігархічних інтересів певних кіл і стає постійним джерелом деструктивізації влади. При цьому зв'язок між корумпованими державними службовцями та тіньовим бізнесом здійснюється через відносини, пов'язані з отриманням різноманітних квот, ліцензій, дозволів, кредитів, земельних ділянок, субсидій, прийняттям «вигідних» нормативно-правових актів та інших складових нелегального бізнесу [6], а також лобіювання їх інтересів на законодавчому, виконавчому та судовому рівнях влади.

Система антикорупційного законодавства почала формуватися відносно нещодавно, тому сучасний її стан демонструє численні проблеми та колізії в юридичній практиці застосування. Зокрема, досі є нормативні колізії, під якими розуміються протиріччя між прийнятими нормами, у тому числі внутрішніми, що створюють для органів державної влади чи органів місцевого самоврядування (їх посадових осіб) можливість довільного вибору норм, які є ситуативно більш вигідними. При цьому офіційні правові норми відрізняються своєю нерозробленістю, потенційною неефективністю та можливістю широкого тлумачення, що породжує виникнення корупційних відносин між посадовими особами та громадянами, бізнесом. Крім того, чинне антикорупційне законодавство потребує постійного вдосконалення та регулярного оновлення, оскільки згодом в суспільстві відбувається «звикання» до методів роботи як антикорупційних органів, так і потенційних корупціонерів, які певним чином «оминають» легальні бар'єри.

Важливим чинником розвитку корупції також є наявність деформацій у державній кадровій політиці. Так, дуже поширеною є практика призначення посадових осіб на основі «особистої відданості» керівництву, або проведення конкурсних процедур під «потрібну» людину. Загальновідомо, що чиновник із низьким рівнем професіоналізму є ідеальним реципієнтом корупційних послуг та джерелом виникнення корупційних ризиків.

Узагальнюючи, можна згрупувати всі причини (фактори) виникнення та розвитку корупції в державних органах влади у шість груп:

- фундаментальні або політичні фактори, до яких належать: недосконалість політичних інститутів та антикорупційної політики; неефективність системи ухвалення політичних рішень, нерозвиненість конкуренції, надмірне державне втручання в економіку, монополізація окремих її секторів, контроль держави щодо ресурсної бази, низький

рівень розвитку громадянського суспільства, неефективна судова система;

- правові фактори: неефективність (дублювання, колізії) у законодавстві, часті зміни щодо регулювання економіки, недотримання норм міжнародного права, неадекватні міри покарання за корупційні угоди, можливість впливу на судові рішення, наявність невідповідних нормативно-правових актів, що дозволяють суб'єктивне їх трактування;

- організаційно-економічні фактори: слабка система контролю за розподілом державних (особливо – природних) ресурсів, проблеми управління територіями, громіздкий і неефективний бюрократичний апарат, низька оплата праці державних службовців, дискримінація у доступі до інфраструктурних мереж, жорсткий торговий протекціонізм (тарифні та нетарифні бар'єри), інші форми дискримінації;

- інформаційні фактори: непрозорість механізмів запобігання корупції, інформаційна асиметрія, відсутність реальної свободи слова та друку, наявність офшорних зон, відсутність досліджень проблеми корупції;

- соціальні фактори: кланові структури, традиції непотизму, експлуатація «дружніх зв'язків», блат, традиція «дарування» подарунків-хабарів, низький рівень антикорупційної грамотності та освіти;

- культурно-історичні фактори: унормована «за замовчуванням» бюрократична поведінка чиновників; масова культура, що формує поблажливе ставлення до корупції та її проявів у суспільстві; особливості історичного розвитку; слабка культура доброчесності у суспільстві.

Пріоритетом сьогодення є розробка проєктів реформ для удосконалення та пристосування системи публічного управління до умов та викликів поствоєного періоду. У звіті «Україна 2022. Як не втратити свій шанс стати сильною державою» аналітичного центру «Український інститут майбутнього» зазначено, що «збалансована модель управління може бути розроблена лише, якщо різні реформи управління є послідовними та всебічно узгодженими – як всередині своєї «зони відповідальності», так і між собою. Різномасштабний підхід до реформи управління, що застосовувався в минулому, не спрацює. Відносини між гілками влади та парламентська реформа, правила фінансування політичних партій, боротьба з корупцією в державному секторі, механізми внутрішнього та зовнішнього контролю, державні закупівлі й управління державними фінансами, реформа корпоративного управління державними підприємствами, цифровізація, децентралізація – все це має розглядатися як частини одного цілого, як фрагменти єдиного пазлу – на відміну від минулої практики» [7].

Відновлення України буде досить довготривалим процесом, і потребуватиме додаткових фінансових ресурсів. Проте для України

відкриваються нові можливості модернізації у зв'язку з фінансовою підтримкою зарубіжних партнерів, які готові інвестувати у відбудову та відновлення України. Тому одним з перших пріоритетів сьогодення є розробка механізму контролю використання фінансової допомоги від західних держав на відбудову нашої країни.

Задля унеможливлення розквіту корупційних схем, виникає необхідність у створенні Тимчасового координаційного центру з відновлення України, який би здійснював контроль та аналіз надходження донорської допомоги в органах публічної влади.

Україна зобов'язана забезпечити максимальну прозорість, необхідну для продовження міжнародної підтримки своєї реконструкції. І основною трансформацією в публічному управлінні буде запровадження публікацій органами влади на прозорій основі звітів про розподіл фінансової допомоги щодо відбудови та відновлення України за галузями та регіонами, територіальними громадами. Такий механізм забезпечить відкритий доступ громадськості до моніторингу використання донорських (грантових) коштів.

Враховуючі ці обставини, у поствоєний період органам публічної влади необхідно буде докласти в декілька разів більше зусиль для відновлення позитивного антикорупційного іміджу. Все це потребує реформування вітчизняних систем публічного управління та запобігання корупції.

Для реалізації вище поставлених завдань у поствоєнний період першочергово необхідно забезпечити реалізацію певних заходів (деякі з них необхідно закріпити в нормативно-правових актах), а саме:

- завершення впровадження застосування новітніх технологій електронного урядування, спираючись на досвід розвинутих зарубіжних країн та за рахунок фінансування з фондів ЄС;
- скорочення різноманітних дозвільних функцій;
- зменшення розміру державного апарату та встановлення обмежень щодо заробітної плати;
- здійснення постійного акценту на рівень професіоналізму посадових осіб державних органів та органів місцевого самоврядування;
- впровадження механізму перевірки державних службовців та посадових осіб на поліграфі;
- удосконалення громадського контролю за державними службовцями;
- оприлюднення на прозорій основі звітів про розподіл фінансової допомоги щодо відбудови та відновлення України за галузями та регіонами, територіальними громадами.

ВИСНОВКИ / CONCLUSIONS

У результаті здійсненого аналізу встановлено, що феномен корупції в Україні тісно взаємопов'язаний із політичною системою держави. Вітчизняна політична «еліта» відноситься до держави як до власної «вотчини», яку вона використовує для задоволення власних інтересів за рахунок використання важелів державної влади і бюджету. Серед основних причин цього виділено наступні: безвідповідальність виконавчої влади; велика кількість різноманітних дозвільних процедур та заборон; відсутність належного громадського контролю з боку інститутів громадянського суспільства; відсутність чіткого розподілу компетенції між державними структурами; неефективність антикорупційної політики, «вибірковий» підхід в роботі антикорупційних органів і політична заангажованість. За результатами здійсненого аналізу встановлено, що розвитку корупції сприяє зростання тіньової економіки країни.

Обґрунтовано групування причин (факторів) виникнення та розвитку корупції в державних органах влади, а також встановлено, що досягти ефективної протидії корупції в сучасних умовах та в період поствоєнної модернізації країни можливо лише шляхом об'єднання зусиль держави та інститутів громадянського суспільства з метою: підвищення рівня прозорості діяльності органів публічної влади, імплементації дієвого та ефективного міжнародного досвіду та механізмів, особливо в умовах відбудови та відновлення, для підвищення довіри з боку населення до влади та подолання корупційних ризиків.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі / Prospects for further research in this direction. Представлені результати дослідження є підґрунтям для удосконалення механізму публічного контролю в органах державної влади та місцевого самоврядування з метою зменшення корупційних ризиків та запобігання корупційних проявів в публічному секторі. Такий механізм дозволить покращити імідж як державних службовців та посадових осіб, так і всієї системи публічного управління, сприятиме зростанню рівня довіри до влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

- [1] С. Серьогін, *Державний службовець у відносинах між владою і суспільством*. Донецьк, Україна: ДРІДУ НАДУ при Президентові України, 2003. ISBN 966-7800-07-5
- [2] J. Shackleton, «Corruption: An essay in economic analysis», *Political Quarterly Publishing*, vol. 49, № 1, 1978. [Online]. Available: <https://is.gd/alrhQl> Application date: September 19, 2024.

- [3] Індекс сприйняття корупції 2023. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/ljV0mk> Дата звернення: Берез. 25, 2024.
- [4] Корупція в Україні 2022: розуміння, сприйняття, поширеність. Звіт за результатами опитування населення та бізнесу. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/DkDoUX> Дата звернення: Берез. 25, 2024.
- [5] Корупція в Україні 2023: розуміння, сприйняття, поширеність. Презентація основних результатів дослідження. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/d3NmZd> Дата звернення: Берез. 25, 2024.
- [6] О. М. Сахань, «Корупція в сучасній Україні як джерело деструктивності влади», *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*, № 4(27), с. 112–129, 2015. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/ZyoVsl> Дата звернення: Берез. 25, 2024.
- [7] Україна 2022. Як не втратити свій шанс стати сильною державою. *Український інститут майбутнього*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/kuWCMt> Дата звернення: Трав. 04, 2022.

FACTORS OF THE SPREAD OF CORRUPTION IN PUBLIC AUTHORITIES OF UKRAINE: ANALYSIS AND FEATURES

Alina Boholiepova,

PhD Student, 281 "Public Administration and Management"
of the Department of public administration and
Project Management Educational and Scientific Institute
of Management and Psychology
SIHE «University of Educational Management».
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0003-1669-2518>
avbogolepova@gmail.com

Abstract. The article examines and highlights in detail the key factors of the existence and spread of corruption in the state authorities of Ukraine. The dynamics of the International Corruption Perception Index were analyzed and it was established that over the past ten years this indicator had a tendency to gradually improve, which was facilitated by the increase in the positive image of the state in the direction of the implementation of anti-corruption reforms at the international level, in particular, the signing of the Association Agreement, the development of the Visa Liberalization Action Plan with the European Union, the European Commission's recommendation to grant Ukraine the status of a candidate for accession. It has been established that one of the main sources of corruption in

society and the state is a social crisis, which is accompanied by a high level of contempt for the law, legal nihilism, moral instability, and the phenomenon of corruption in Ukraine is closely interconnected with the political system of the state, the main reasons for this are also determined, among the key factors of which are irresponsibility and insufficient level of its controllability. Among other reasons, the following are highlighted: the presence of many bureaucratic permitting procedures, prohibitions on the implementation of a certain type of activity; lack of proper public control by civil society institutions; lack of a clear division of competence between state structures; weakness of anti-corruption policy, selective approach in the work of anti-corruption bodies and political engagement. It is emphasized that the development of corruption is facilitated by growth, as well as a significant share of the country's shadow economy. According to the results of the conducted research and generalization, six groups of causes and factors of the emergence and development of corruption in the state bodies of the country are distinguished: fundamental or political factors, legal, organizational-economic, informational, social and cultural-historical factors. A list of priority measures to eliminate corruption in state authorities by reforming interrelated systems of public administration and prevention of corruption is proposed.

Keywords: prevention; corruption; body of state power; anti-corruption bodies; civil society; reason; factor.

ПЕРЕКЛАД, ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / TRANSLATED AND TRANSLITERATED

- [1] S. Serohin, *Derzhavnyi sluzhbovets u vidnosynakh mizh vladoiu i suspilstvom*. Donetsk, Ukraina: DRIDU NADU pry Prezydentovi Ukrainy, 2003. ISBN 966-7800-07-5 (in Ukrainian).
- [2] J. Shackleton, «Corruption: An essay in economic analysis», *Political Quarterly Publishing*, vol. 49, № 1, 1978. [Online]. Available: <https://is.gd/alrhQl> Application date: September 19, 2024. (in English).
- [3] *Indeks spryiniattia koruptsii 2023*. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/ljV0mk> Data zvernennia: Berez. 25, 2024. (in Ukrainian).
- [4] *Koruptsiia v Ukraini 2022: rozuminnia, spryiniattia, poshyrenist. Zvit za rezultatamy opytuvannia naselennia ta biznesu*. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/DkDoUX> Data zvernennia: Berez. 25, 2024. (in Ukrainian).

- [5] Koruptsiia v Ukraini 2023: rozuminnia, spryiniattia, poshyrenist. Prezentatsiia osnovnykh rezultativ doslidzhennia. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/d3NmZd> Data zvernennia: Berez. 25, 2024. (in Ukrainian).
- [6] O. M. Sakhan, «Koruptsiia v suchasni Ukraini yak dzherelo destruktyvnosti vlady», Visnyk Natsionalnoho universytetu «Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho», № 4(27), s. 112–129, 2015. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/ZyoVsl> Data zvernennia: Berez. 25, 2024. (in Ukrainian).
- [7] Ukraina 2022. Yak ne vtratyty svii shans staty sylnoi derzhavoiu. Ukrainskyi instytut maibutnoho. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://is.gd/kuWCMt> Data zvernennia: Trav. 04, 2022. (in Ukrainian).

*Стаття надійшла до редакції
22 жовтня 2024 року*

